

гальнити, що для підтримки належних характеристик система обліково-аналітичного забезпечення повинна мати повноцінний інструментарій, що включає в себе:

- релевантну класифікацію товарних запасів і витрат підприємства, пов'язаних з їх рівнем для цілей управління;

- систему управлінського обліку, яка чітко відслідковує усі господарські процеси, які пов'язані з товарами;

- обґрунтовану методику віднесення витрат на постійні та змінні, а також розподілу непрямих витрат суб'єкта господарювання;

- організація обліку витрат за центрами відповідальності, це дасть змогу отримати точну інформацію про структуру витрат, які входять до собівартості товарних запасів;

- визначення собівартості товарних запасів, яка змінюється залежно від джерел надходження;

- економічно-обґрунтований спосіб обліку торговельної націнки та транспортно-заготівельних витрат;

- аналітичне забезпечення балансування всіх значних витрат, пов'язаних з рівнем товарних запасів, із метою виявлення як перспективних, так і ретроспективних оптимальних рівнів товарів;

- аналітичне обґрунтування впровадження та застосування систем управління товарними запасами.

Отже, можна стверджувати, що грамотно організована система обліково-аналітичного забезпечення управління товарними запасами допоможе швидко та ефективно реагувати на зміни у ринковому середовищі та дасть змогу приймати економічно—обґрунтовані управлінські рішення, що в свою чергу, матиме позитивний результат для діяльності не лише окремого підприємства, а й всієї економіки у цілому.

УДК 338.24:658.8183

Савчук В. К.,

д.е.н., професор,

завідувач кафедри обліку, аналізу та аудиту,

Національний університет

біоресурсів та природокористування України

ГЕНЕЗА ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ

Управління — складний інтелектуально-креативний процес пізнання сутності, динаміки й потенціалу керованого об'єкта з метою приведення його в бажаний стан. Управління є по суті об-

міном інформації між об'єктом управління і керуючою системою, тому лише наявність інформації, яка повинна бути об'єктивною, достовірною, зрозумілою, повною і корисною, — передумова прийняття/корегування управлінських рішень.

Дослідженнями встановлено, що низька результативність управлінських рішень найчастіше пов'язана з несвоєчасним забезпеченням інформацією осіб, які приймають рішення, низька якість даних, які використовуються, неврахування запитів конкретних користувачів як внутрішніх, так і зовнішніх. Існує чимало причин незадовільного забезпечення необхідною інформацією, проте чи не основною є відсутність персональної відповідальності за підготовку та передачу її користувачам, тому останнім часом науковці та практики більшу увагу звертають на зміну організації підготовки та надання управлінської інформації шляхом створення інформаційно-аналітичної системи.

Інформаційно-аналітична система це тріада, яка складається з інформації, аналітики та функціонально-визначених обов'язків з їх підготовки, завдання якої, використавши наявну інформацію, виявити причини небажаного розвитку процесу/ситуації і, синтезувавши результати аналітичної оцінки, визначити доцільні напрями вирішення проблеми та в найприйнятнішому вигляді донести можливі варіанти управлінських рішень до користувачів, тобто створити високоякісну послугу. Інформаційно-аналітична система — багатогранне поняття. Її можна розглядати як відокремлену цілісність, що формується під впливом багатьох філософських теорій, основними з яких є теорії відображення, пізнання та розвитку. Ці теорії не протирічають одна одній, а доповнюють одна одну, розвиваючи різні кількісно-якісні характеристики, пов'язані з тією чи іншою частиною процесу управління. При цьому продуктивнішою стає інформаційно-аналітична система за синтезу цих теорій.

Відображення економічних явищ, процесів, ситуацій забезпечується шляхом моніторингу, тобто безперервного стеження за ними з метою виявлення відповідності їх бажаному результату. Це досягається веденням статистики, бухгалтерського обліку та використанням позаоблікових даних про ринок, його кон'юнктуру, місткість, монополізованість, перспективність, про суспільно-політичне становище країни, соціально-демографічний стан, екологічні проблеми тощо, однак традиційної облікової інформації не досить для різносторонньої оцінки розвитку керованого об'єкта, оскільки під час її формування спостерігається такі недоліки:

— не співпадають у часі реальні економічні процеси та їх облікове відображення, тому неможливо своєчасно приймати рішення управлінського впливу;

— ентропія та асиметрія інформації для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, оскільки багато такої інформації, зокрема про ринок, соціально-екологічні та ґрунтово-кліматичні умови, не завжди піддається моніторингу й не відображається в діючій системі обліку;

— невикористання можливостей системно-функціонального вивчення явищ, процесів, ситуацій, оскільки поза увагою залишаються багато чинників, які формують їх зміну;

— неврахування можливої перспективи розвитку керованих об'єктів;

— відсутність персоніфікації формування і своєчасного надання користувачам необхідної інформації тощо.

Еволюція використання облікової інформації в управлінні підтверджує її недоліки, які деякою мірою можна усунути, використавши можливості теорії пізнання, що в основному ґрунтується на аналітичній функції управління, яка найменш розроблена, оскільки науковцями з управління вона, як правило, не виділяється. Хоча вони не заперечують того, що аналітичне осмислення явищ, процесів, ситуацій є визначальним як для об'єктивного їх обліку, планування і належної організації виробництва, так і кваліфікованого керівництва аналізованими явищами, процесами, ситуаціями. Високі пізнавальні можливості аналітичної функції підтверджує і те, що її включили у сферу своїх інтересів різні економічні дисципліни, зокрема аудит, контроль, управлінський облік, контролінг, маркетинг, консалтинг, фінансовий менеджмент тощо.

Реалізація положень теорії пізнання забезпечує поглиблене дослідження об'єкта, процесів, ситуацій за рахунок вивчення впливу різноманітних чинників, які їх зумовлюють. За детермінованого функціонального зв'язку методами дослідження є індексний аналіз, ланцюгові підстановки, прийоми різниць (абсолютних і відносних), інтегральний тощо, а за стохастичного факторного зв'язку — аналітичні групування, кореляційно-регресивний аналіз, дисперсійний аналіз, метод головних компонент, факторний аналіз. Саме використання останніх методів дає змогу виявити приховані (латентні) першопричини, які пояснюють взаємозв'язок між факторними й результативними ознаками, дозволяють змістовно їх інтерпретувати та використовувати в управлінні. Таким чином, синтезувавши інформацію, яка відображає стан і динаміку явищ, процесів, ситуацій і результати, одержані з ви-

користанням різних методів пізнання, є можливість різносторонньо їх оцінити, що є передумовою прийняття обґрунтованих управлінських рішень, орієнтованих на бажаний розвиток об'єкта пізнання.

Отже, критерієм належного відображення і глибокого пізнання процесів, ситуацій є успішний розвиток керованого об'єкта, який забезпечується збалансованістю всіх елементів системи (умов, ресурсів, технологій), що досягається під час їх синтезу, тобто розвиток можна розглядати як інформаційну модель різно-сценарного управління керованим об'єктом.

Зауважимо, що поєднання окремих теорій зумовлює появу нової якості управлінської інформації. Так, синтез теорій відображення і пізнання характеризує інформаційний комплекс, який має риси управлінського обліку. Поєднання теорій пізнання і розвитку розширює інформаційні можливості управління до рівня контролінгу, а теорії розвитку й відображення формує інформацію для стратегічного управління (стратегічний облік) як систему реєстрації, узагальнення і надання даних, необхідних для прийняття стратегічних управлінських рішень менеджерами господарюючого об'єкта.

Отже, результативність управлінської діяльності залежатиме від того, наскільки буде забезпечене своєчасне, повне й достовірне відображення реальних подій, фактів, процесів, наскільки глибоко пізнано закономірність їх формування, що є надійною передумовою передбачення майбутнього розвитку керованого об'єкта. За таких умов формується сервісна функція постачальника менеджерам необхідної інформації та її інтелектуально-креативна інтерпретація. Однак практика показує, що часто суб'єкти, які покликані створювати належне інформаційне середовище для управління не завжди ставляться до цього відповідально. Причиною цього є відсутність персональної відповідальності за підготовку своєчасної, об'єктивної і достатньої інформації для прийняття/корегування управлінських рішень, що знижує результативність управлінської діяльності.

Для підвищення результативності управлінського впливу на функціонування керованого об'єкта та цілеспрямовану його зміну необхідно забезпечити таке відображення, яке б найповніше й об'єктивно описувало стан та динаміку об'єкта управління і давало можливість якісно їх оцінювати та своєчасно обґрунтовувати бажані напрями його трансформації.

Якість інформації для прийняття управлінських рішень знижується через відсутність персональної відповідальності суб'єк-

тів, які збирають, перевіряють і готують для передачі менеджерам необхідну інформацію. Для ліквідації цього необхідно передбачити в посадових інструкціях яку, у які терміни й у якому вигляді готує дані конкретна посадова особа та яку вона несе відповідальність за несвоєчасну підготовку і низьку якість управлінської інформації.

Отже, суть інформаційно-аналітичної системи проявляється через підвищення ефективності управління за рахунок удосконалення відображення поглибленого осмислення, обґрунтованого прогнозування розвитку керованого об'єкта управління та підвищення відповідальності посадових осіб за підготовку управлінської інформації. Реалізація такого підходу дає змогу підвищити обґрунтованість цілей і напрямів розвитку керованого об'єкта; вибирати й приймати найоптимальніші управлінські рішення; оцінювати забезпечення та створювати передумови для найраціональнішого використання ресурсів; своєчасно виявляти проблемні ситуації та обґрунтовувати корегуючі управлінські рішення; організувати принципово нову моніторингову систему, яка б забезпечувала об'єктивну фіксацію господарсько-фінансових, соціальних та екологічних процесів і давала змогу своєчасно виявляти й оцінювати першопричини зміни параметрів керованого об'єкта, що є передумовою успішної реалізації схвалюваних управлінських рішень.

УДК 631.16.22.65

Стегній О. В.,

аспірант кафедри організації виробництва бізнесу та менеджменту,
Харківський національний технічний університет
сізького господарства імені Петра Василенка

ІНТЕГРАЦІЙНІ ВІДНОСИНИ — ШЛЯХ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Важливою складовою розвитку економіки країни є інноваційні процеси. В аграрному виробництві розвиток і впровадження інновацій має повільний процес, за рахунок специфіки галузі.

Головними ініціаторами інновацій аграрних підприємств України наразі є науково-дослідні інститути НААН а також Міністерство аграрної політики та продовольства. Розробки ведуть-